

Åke Sandin, 79 år en stridis i krig och fred

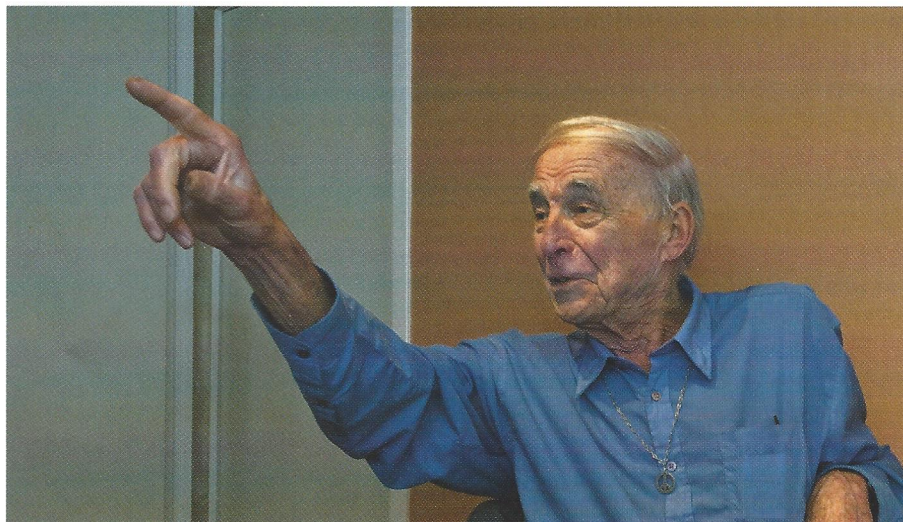
Energisk, oförtröttlig, entusiastisk, kontroversiell, fredsvän, nyfiken, envis, respektingivande, egensinnig. Ja, adjektiven och epiteterna kan man lätt tappa räkningen på när det gäller Åke Sandin - Tyresös röst i världen. Den som rattat in radiofrekvensen 91,4 vet vem vi talar om. Sedan 1985 har han varje vecka hörts i Radio TUFF med några tusen program och sedan 1995 har han i Succékanalen Tyresöradion genomfört över 3 000 intervjuer med kända och okända Tyresöbor. Någon lön har han aldrig fått och stödet från Tyresö kommun är obetydligt.

Du är känd som stridbar lärare och fredskämpe. Det är du som står för Radio TUFF och Tyresöradion Succékanalen 91,4 MHz. Vad är det som inspirerar dig – du har hållit på i många år nu?

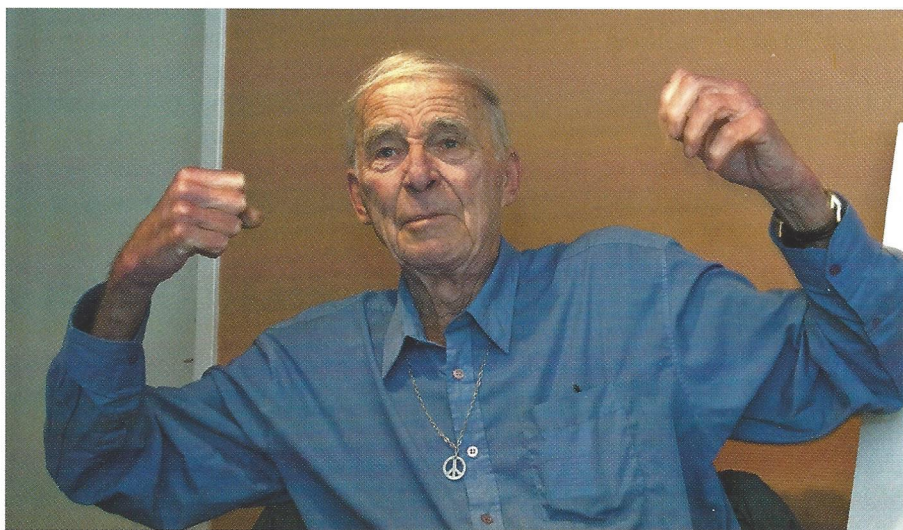
– Ja, mitt fredsmedvetande började redan i slutet av 50-talet. Efter mina studier i historia lärde jag känna Per Anders Fogelström, han med böckerna om Stockholm "Mina drömmars stad" och fascinerades av hans engagemang med Svenska Freds, där även jag blev vice ordförande under ett antal år. Jag efterträdde Per Anders som ordförande 1977-79. Men redan 1967 hade vi bildat TUFF – Tyresö Ulands- och FredsFörning. Det håller mig igång än.

Du menar att du hållit på med fredsfrågor i hela 50 år nu? Men du har ju varit lärare också – en tuff lärare säger dina tidigare elever – tuff, hård men rättvis. Stämmer det?

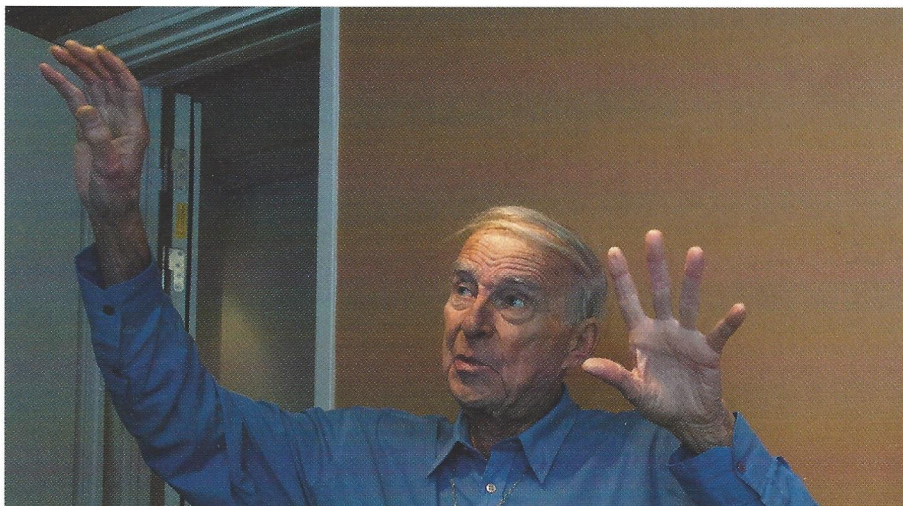
– Ja det stämmer nog. Jag har varit en stridis på många sätt. Från början var jag lärare vid olika skolor i Stockholmsområdet, men nu senast i Nyboda skola i Tyresö, som högstadielärare. Jag var lärare i matematik, historia och samhällsorientering. Jag har kommit mycket bra överens med



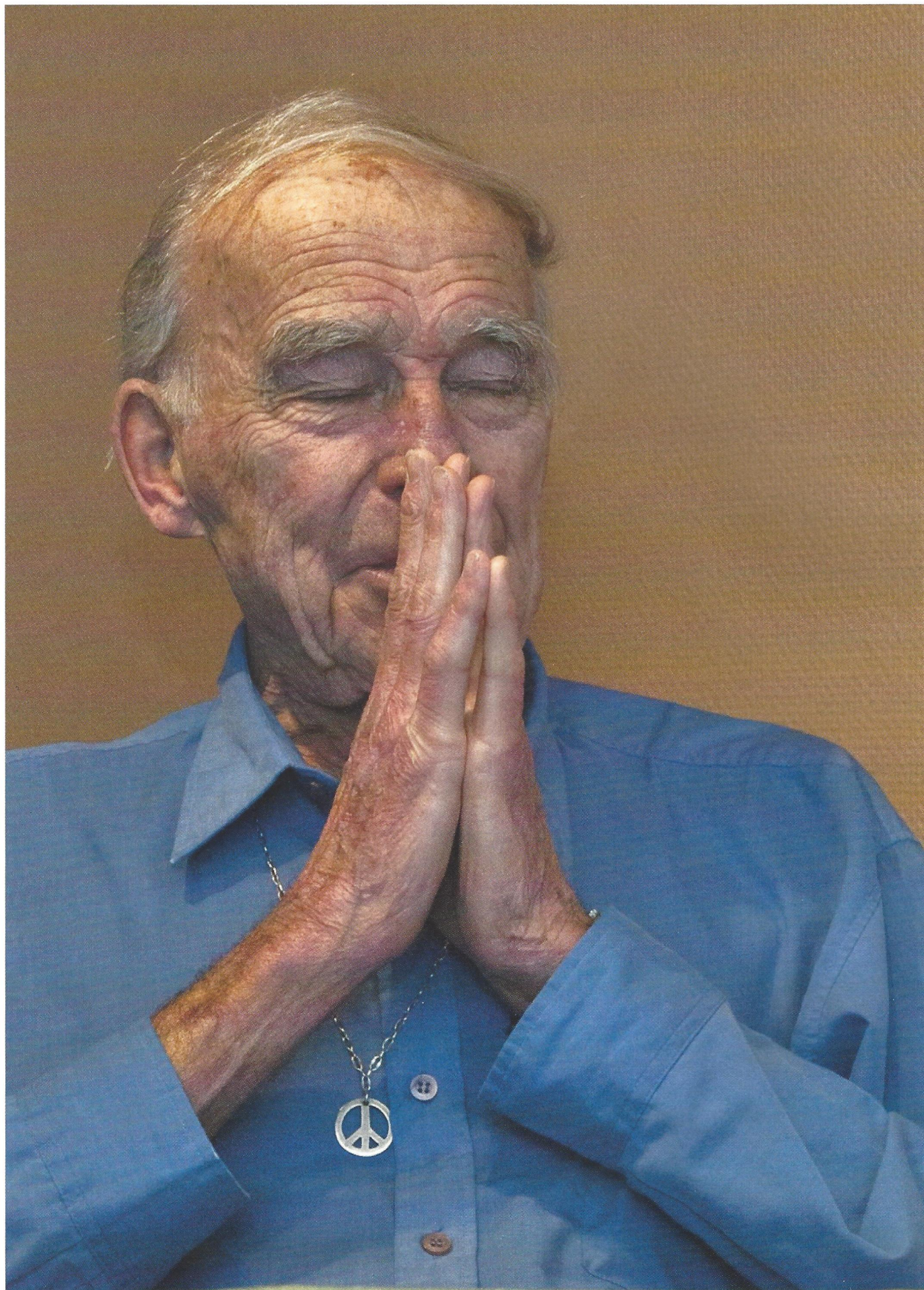
Först var jag stridis och trupp utbildare...



....sedan en stridis i fredsarbetet.....



...nu har jag jobbat för freden i 50 år!



- Jag är 79 år nu, och visst - det går ju lite trögare numera, men jag håller på tills jag tröttnar, säger Åke Sandin.

mina elever, speciellt de stökiga eleverna som haft det jobbigt under sin uppväxt. Jag försökte ta tag i mobbare direkt – och det respekterades av eleverna.

Du är ju inte purung längre Åke. När är du född och var kommer du ifrån? Vad har du för bakgrund?

– Jag är född 1932 och fyller 80 nästa år. Jag är född i Ullånger, uppe vid Höga Kusten. Mina föräldrar var småföretagare, med järn och diversehandel. Min mamma och faster hade pensionat och bageri. Jag gick ut min 7-åriga folkskola och började jobba hemma i 2 år, med att bära säckar. Men mina lärare sa att jag var studiebegåvad, så mina föräldrar skickade ner mig till en annan av mina fastrar och en farbror som var polis som bodde här i Tyresö när jag var 15 år. Jag kom in på Enskilda Gymnasiet och tog där realexamen och studenten på 3 år. Under studietiden bodde jag som inackorderad i ett rum på Stockholmsvägen i Enskede och en tid i Södra Ångby. Efter gymnasiet studerade jag vidare på Stockholms Högskola, men så dog min pappa så jag återvände hem till min mamma i Ullånger för att hjälpa henne.

Vad har du för familj då? Är du gift, har du några barn?

– Jag har varit gift och har en son i Norrland och två döttrar här i Tyresö. Nu har

jag en 71 årig ”flickvän” sedan 35 år tillbaka.

Vapenvägrade

När vaknade ditt samhällsansvar? När blev du medveten om det du har hållit på med nu i 50 år?

– Det började efter min militärtjänstgöring. I lumpen togs jag ut till plutonchefsskola och blev underofficer. Förde som 22-åring befäl över 40 man under en vintrig militärmanöver i Norrland.

– Men så kom jag underfund med att de flesta som dog i krig var kvinnor och barn. Så i samband med min andra repmanad – blev jag vapenvägrade! Det kan man väl säga var mitt uppvaknande! På den tiden var det fängelse direkt, för alla som vägrade bära vapen. Jag fick en månads fängelse på den öppna fängvårdsanstalten Bogesund ute i skärgården. Vägrade jag när jag kallades in till en ny repmanad skulle det bli två månaders fängelse. Jag fick då vapenfri tjänst och jobbade bl.a. på ett sågverk, men också en tid på Rosersberg. Hur som helst var jag den första i min släkt som suttit i fängelse. Vi var ju en skyttesläkt, så det hela var väl lite förvånande. Men familjen accepterade mina nya åsikter om livet och människan. Som bästa fotbollsspelare i Rågsveds IF lyckades jag sedan via läkare skylla på skadade fotbollsknän, så jag blev befriad från det militära till sist.

Från stridis som trupp utbildare till stridis som vapenvägrade, det är en intressant resa du gjort. Sedan blev du stridis i Svenska Freds, stridis som lärare, stridis med TUFF och fortfarande tycks du vara stridis i såväl TUFF som i Succékanalen 91,4 MHz. Du är alltså en äkta stridis Åke!

– Kanske inte stridis men engagerad. Jag brukar säga att jag inte orkar slappa. Jag fungerar bäst om jag får engagera mig i det jag tror på.

Ingen tar över?

Hur länge ska du hålla på så här och hur många radiointervjuer har du hunnit med?

– Det är många tusen i Radio TUFF och över 3 000 på Succékanalen 91,4. Jag håller väl på tills jag tröttnar. Det går lite trögare numera, jag är ju ändå 79 år nu. Det är svårt att få tag i folk som vill ställa upp, så visst har jag undrat över fortsättningen de senaste månaderna. Och någon efterträdare tycks inte finnas. Det är svårt att få folk att arbeta oavlönat i dag. Ändå är det väldigt stimulerande att träffa olika människor. Tyresö är ju en invandrarkommun. Här finns folk från alla svenska landskap och jag har dessutom hundratals gånger intervjuat invandrade Tyresöbor, uppvuxna i 70-80 olika länder.

→
Forts.nästa sida

Medieskugga

Hur är samarbetet med Tyresö kommun då? Radio Haninge har ju många varierande program från både Haninge kommun, olika musikprogram mm, de är ju en social kanal för många. Men du tycks kämpa ensam.

– Tyresö kommun med sin informationsavdelning verkar inte så intresserad av radio, trots att Tyresö ligger i djup medieskugga. Kommunfullmäktiges möten sänds regelbundet. Inte heller kyrkan tar kontakt och de har väl ännu ett budskap till oss. Det vore bra om kommunen ville göra som de gjorde fram till 2003, att arkivera programmen. Nu samlas över 1500 halvtimmar damm på mina hyllor här hemma. Ändå säger politiker och många andra att intervjuerna är en stor kulturskatt med intressanta människor inspelade på band och CD från alla dessa program. Gå gärna in och titta och lyssna på www.tyresoradion.se så för ni både se och höra.

Vilka är dina intressantaste intervjuoffer under dessa år?

– Alla är intressanta jag ska försöka

nämna några. Legendariske fjärdingsmannen Josef Malmsäter, den cyklande polisen, intervjuade jag för ca 10 år sedan. Han påstods skjuta skarpt efter biljuvar med sin revolver. Han berättade i alla fall att han en gång grep ett par juvar som stal järnvägsräls. Fjärdingsman själv hoppade upp på fotsteget till deras lastbil och sköt ett varningsskott. Patronhylsan träffade den ena juven på halsen och han trodde direkt att han var skjuten på riktigt och skulle dö. Men juvarna blev bara omhändertagna. Vid andra tillfällen sa Josef att han aldrig någonsin skjutit ett skott ... Han var en härlig person.

Intervjuoffer

Sedan har jag intervjuat Lennart Thorin, polisen som tog fast lasermannen, Eva Onegård som hennes flykt från ryssarna i Polen under andra världskriget. Det var oerhört starka berättelser. Nu senast intervjuade jag Anna Steele Karlström (fp) vår nya riksdagskvinna från Tyresö. Sedan finns det många fler, Ingvar Carlsson, Berit Assarsson, Leif Bratt... m.fl.

Har ditt arbete varit lönsamt, går det hela ihop?

– Lönsamt ... Jag har arbetat med Tyresöradion ideellt i snart 20 år. Det här gör jag helt oavlönat, det bygger helt på mitt intresse för fred och människor av alla sorter och kulörer. Fördelen med detta och att vara oberoende är att jag kan säga vad jag tycker, vilket inte uppskattas av det politiskt korrekta traska-patullo-patrasket. Mina egna åsikter framgår av mina ca 900 texter från Radio TUFF <http://tuffsandin.blogspot.com>.

Det ryktas även om att du fått icke våldsfondens pris av ärkebiskop Anders Wejryd, stämmer det?

– Ja, utdelningen var i Storkyrkan. Det var trevligt att få komma dit igen. Redan som student var jag guide i Gamla Stan och visade då Storkyrkan för skolklasser och turister.

**Text: Kjell Fridlund och
Lasse Ekendahl**

Foto: Lasse Ekendahl